
PLAN BESPAREN, ISOLEREN EN MEER 2040

Naar woningen die klaar zijn
om van het gas af te gaan.

Juni 2023

GEMEENTE BUREN
DOMEIN RUIMTE

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Warmtevisie Buren 2022-2024	3
1.3 Rol van de gemeente	4
1.4 Doel	4
1.5 Voorwaarden	4
1.6 Doelgroep	5
1.7 Samenhang met andere plannen	5
1.8 Indeling	6
2. De stappen naar aardgasvrij-gereed	7
2.1 Stap 1: Energie besparen met kleine aanpassingen	7
2.2 Stap 2: Isoleren.....	8
2.3 Stap 3: Laatste aanpassingen naar aardgasvrij-gereed	8
3. Eerste fase uitvoeringsplan isoleren 2023-2024	10
3.1 Eerste fase uitvoeringsplan ‘Stap 2: Isoleren’	10
3.2 Evaluatie.....	11
3.3 Kanttekeningen.....	11
4. Communicatie en participatie	14
5. Conclusie	16
Bijlagen	17

Leeswijzer

Dit ‘Besparen, isoleren en meer’ plan begint met de aanleiding, hoe het plan zich verhoudt tot de Warmtevisie Buren 2022-2024 en het doel. Om dit doel te bereiken zijn voorwaarden geschetst in paragraaf 1.5. Daarna volgt een uitleg over de doelgroep en informatie over de groepen die extra aandacht nodig hebben om ze mee te nemen in de transitie.

In hoofdstuk 2 zijn de drie stappen beschreven die nodig zijn om naar aardgasvrij-gereed te gaan. Per stap is uitgelegd hoe ver we in de gemeente zijn met de uitvoering.

Hoofdstuk 3 geeft een eerste fase weer van het uitvoeringsplan voor de komende twee jaar. Daarna wordt kort besproken hoe de uitvoering de komende jaren wordt geëvalueerd. En in de laatste paragraaf staan enkele kanttekeningen waar rekening mee gehouden moet worden tijdens de uitvoering, zoals de rol van de woningcorporaties.

In hoofdstuk 4 staat de communicatie en participatie centraal.

1. Inleiding

De gemeente Buren heeft vanuit het Klimaatakkoord de taak gekregen om de regierol op zich te nemen in de transitie naar een aardgasvrije gemeente. Een transitie vraagt om tussenstappen. Het is een proces van meerdere jaren dat structurele verandering teweeg brengt. Dit plan gaat over de tussenstappen om tot een woning te komen die klaar is om over te gaan op een duurzame warmtevoorziening (aardgasvrij-gereed). Duurzame warmtevoorziening is een warmtevoorziening zonder CO²-uitstoot. In dit plan is beschreven welke tussenstappen genomen moeten worden en hoe we vanuit de gemeente inwoners kunnen ondersteunen tijdens dit proces.

1.1 Aanleiding

Aardgas draagt, net als andere fossiele brandstoffen, bij aan de opwarming van de aarde. Het gebruik van aardgas moet daarom worden verminderd. De gemeente Buren staat samen met de rest van Nederland voor de opgave om voor 2050 een aardgasvrije woningbouw te hebben. Om dat te bereiken, moeten verschillende stappen worden gezet. Deze stappen zorgen ervoor dat de woningen aardgasvrij-gereed zijn, voordat wordt overgestapt op een duurzame warmtevoorziening. Een woning die aardgasvrij-gereed is, is een woning die goed genoeg geïsoleerd en geventileerd is voor een duurzame warmtevoorziening (zowel laag als midden temperatuur). Er zijn vaak ook nog grotere aanpassingen nodig in de woning die niet onder isoleren vallen maar wel nodig zijn om aardgasvrij-gereed te worden, zoals vloerverwarming of andere radiatoren. Deze aanpassingen worden ook beschreven in dit plan. Dit plan geeft beleidskaders weer om de transitie te ondersteunen. Daarnaast is ook een eerste fase van een uitvoeringsplan uitgewerkt.

In het kader van de transitie zijn door de Rijksoverheid meerdere programma's bedacht, zoals het programma 'Versnelling verduurzaming gebouwde omgeving' en het 'Nationaal Isolatieprogramma'. Deze programma's ondersteunen in het proces naar aardgasvrije woningen. Maar er is ook wetgeving op komst. Bijvoorbeeld de verplichting om vanaf 2026 bij vervanging van de cv-ketel een hybride warmtepomp te laten installeren. Op dit moment is verduurzaming nog op vrijwillige basis, maar wetgeving voor verduurzamen van de woning wordt langzaam aangescherpt. Ook om zoveel mogelijk woningeigenaren vrijwillig mee te krijgen, voordat verduurzaming een verplichting is, wordt dit plan zo snel mogelijk ten uitvoer gebracht.

1.2 Warmtevisie Buren 2022-2024

De gemeente Buren heeft de warmtevisie 'De Warmtetransitie Buren 2022-2024' opgesteld. De gemeente maakt een start met de verandering naar duurzaam verwarmen waar dat kan. We gaan kern voor kern maar ook in het buitengebied de mogelijkheden samen met inwoners verkennen. Zonder draagvlak van inwoners zal de warmtetransitie niet slagen. Een belangrijk aspect van de warmtetransitie is dan ook meedoen.

Meedoen is echter niet altijd vanzelfsprekend. Waar twijfels over technieken of financiële zorgen zijn, moeten eerst drempels worden weggenomen. Het vergroten van betrokkenheid onder inwoners kan dan ook niet los worden gezien van het beantwoorden van vele vragen van inwoners. Maar ook niet van het stimuleren en ondersteunen vanuit de gemeente, van warmte initiatieven door inwoners en bij het nemen van verduurzamingsmaatregelen door inwoners/eigenaren.

In de warmtevisie neemt het motto 'beginnen met de technieken van nu' een centrale positie in. Er zijn de komende tien jaar veel innovaties te verwachten. De ontwikkelingen gaan snel, maar de gemeente Buren gaat geen afwachtende houding aannemen. De urgentie om van het gas af te gaan is daarvoor veel te groot. Wat betreft de technieken van nu kan gedacht worden aan bijvoorbeeld aquathermie (oppervlaktewater). De beschikbare warmtebron water is in de gemeente Buren in ieder geval prominent aanwezig op twee plekken, bij Maurik en Lingemeer. De gemeente heeft deze kernen als eerste benaderd om deze optie en de alternatieven daar te onderzoeken. Daarmee wordt rekening gehouden met de aanwijzing van de provincie voor waterwingebieden.

Het aardgasvrij-gereed maken van een woning staat in verband met de warmtetransitie. Het uitvoeringsplan dat verderop worden benoemd en de uitvoeringsplannen met betrekking tot een duurzame warmteoplossing worden dan ook met elkaar afgestemd. Echter zijn de plannen die hier later besproken worden grotendeels gemeente breed. De warmte plannen worden, zoals al benoemd, per kern uitgewerkt. Dat betekent dat de kernplannen warmte worden afgestemd met dit plan, maar ze kunnen ook een eigen aanpak voor isoleren en meer omvatten omdat ze ook gelijk de stap naar aardgasvrij maken.

1.3 Rol van de gemeente

De gemeente heeft vanuit het Klimaatakkoord de taak gekregen om als regisseur van het proces vorm en inhoud te geven aan de verduurzaming van bestaande woningen en gebouwen. De gedachte daarachter is dat lokale wensen en behoeften verschillen, waardoor deze op gemeentelijk niveau beter en effectiever behartigd kunnen worden. Met de warmtevisie zijn de eerste kansrijke gebieden om collectief van het gas af te gaan gemarkeerd door de gemeente. De omschakeling naar aardgasvrij wonen komt achter elke voordeur. De gemeente Buren heeft dan ook de taak iedereen te informeren over en te betrekken bij de stappen die moeten worden genomen om uiteindelijk aardgasvrij te zijn. Zoals besparen, isoleren en meer.

1.4 Doel

In het Nationaal Klimaatakkoord is het doel om in 2030 de uitstoot van CO² te hebben verminderd met 55% ten opzichte van 1990 vastgelegd. In het Gelders Energieakkoord is deze doelstelling overgenomen en verder uitgewerkt in meer concrete doelen. Zoals het doel om in 2050 energieneutraal te zijn. Deze doelstellingen zijn meegenomen in de strekking van de doelen van onze eigen Warmtevisie Buren: in 2050 de gebouwen in de gemeente Buren aardgasvrij en energieneutraal. Dit plan is opgesteld om bij te dragen aan het doel van de warmtevisie.

Aan het uitvoeringsplan 2023-2025 (hoofdstuk 3) zijn SMART-doelen verbonden. Deze SMART-doelen liggen in het verlengde van de doelen van de Warmtevisie Buren. We evalueren door het gebruik van SMART-doelen tussentijds de voortgang en passen daar vervolgplannen op aan. Met het evalueren van het uitvoeringsplan en de doelen moet rekening worden gehouden met de stijging van de energiebehoefte, hierover is meer te lezen in paragraaf 3.2.

Dit is een samenvatting van de SMART-doelen voor 2023-2025 (in hoofdstuk 3 staat verdere toelichting):

- Minstens 15-20% van de circa 5000 huishoudens heeft in elk geval één isolatiemaatregel uitgevoerd via de collectieve isolatie actie.
- Minstens 10-20% van de circa 3000-4000 huishoudens doet mee met de uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma.
- Minstens 10-20% van de circa 400 huishoudens die met energiearmoede problemen kampen doet mee met de uitvoering van het Nationaal Isolatieprogramma (dat is gecombineerd met de uitvoering van het amendement 'Bestaanszekerheid').
- 150 energieadviezen aan huis van de WoonWijzerWinkel zijn afgenomen door woningeigenaren die in een vrijstaande of twee-onder-een-kapwoning wonen en minstens 10% van deze circa 1500 huishoudens heeft advies ingewonnen bij de WoonWijzerWagen.
- Minstens 15% van de circa 500 eigenaren van monumentale woningen hebben meegedaan met de acties die deze twee jaar worden opgezet om monumenten te verduurzamen.

1.5 Voorwaarden

Om dit doel te bereiken, zijn enkele voorwaarden belangrijk om in acht te nemen. Deze vloeien voort uit de Warmtevisie Buren 2022-2024:

- **Betaalbaar**
Alle inwoners moeten mee kunnen doen in het proces naar aardgasvrij. Dat betekent dat ook inwoners met een laag inkomen de kosten moeten kunnen betalen. Energiearmoede is dan ook een aandachtspunt. Gezien de gestegen gasprijzen sinds eind 2021 neemt de omvang van dit probleem toe. Zowel nationaal als lokaal wordt en moet daar aandacht aan worden besteed. Uitgangspunt is dat de inwoner de kosten van de verduurzaming van de woning draagt. Maar de gemeente biedt ondersteuning waar nodig. Het is afhankelijk van de doelgroep hoe deze ondersteuning wordt vormgegeven (bijvoorbeeld financieel of praktisch). De transitie moet betaalbaar blijven voor alle inwoners. Tegelijkertijd zorgt de omslag van gasgebruik naar duurzame(re) bronnen voor een beperking van de lasten.
- **Betrokken**
De transitie naar aardgasvrij komt achter de voordeur van de inwoners. En zoals gezegd zal zonder draagvlak van inwoners de transitie niet van de grond komen. De inwoners moeten daarom betrokken worden bij de plannen en de ontwikkelingen van de transitie om de projecten te doen slagen. De gemeente moet ook goed luisteren naar wat de inwoners nodig hebben om de omslag te kunnen maken.

- **Betrouwbaar**

Alle partijen die deelnemen aan deze transitie moeten weten waar ze aan toe zijn. Vanuit de gemeente betekent dit dat ze betrouwbaar moeten zijn. Dit doen we door zo transparant mogelijk te werk te gaan en ons te houden aan het motto: doen wat je zegt en zeggen wat je doet.

1.6 Doelgroep

De doelgroep van dit plan zijn alle inwoners van de gemeente Buren, zowel huurders als woningeigenaren. Verenigingen, maatschappelijk vastgoed en ondernemers zijn in dit plan buiten beschouwing gelaten.¹ Bepaalde groepen binnen de doelgroep hebben echter extra ondersteuning nodig om mee te komen in de energietransitie. Voor alle inwoners is een plan van aanpak, maar voor deze groepen is nog een aanvullende aanpak gemaakt. Onderzocht is welke groepen dit zijn. Voor de uitgebreide analyse zie bijlage 1.

Samenvattend blijkt dat het woningtype het meest van invloed is op het gasverbruik. Dat betekent dat om de doelen te behalen de grootste winst te behalen is bij vrijstaande woningen, twee-onder-een-kapwoningen en monumentale woningen. Maar ook bij woningen met de slechtste energetische status (energielabel D of lager). De woningeigenaren van deze woningen zijn daarom een belangrijke doelgroep. Daarnaast speelt niet alleen het verbruik een rol in de transitie naar aardgasvrij-gereed. Ook de financiële draagkracht van een woningeigenaar om een woning te verduurzamen heeft invloed. De woningeigenaren die kampen met energiearmoede zijn dan ook een aandachtspunt. Ten slotte zijn in bepaalde kernen (zoals Buren en Beusichem) ook veel monumentale woningen. Om deze woningen te verduurzamen, is een andere aanpak nodig dan niet-monumentwoningen. Naast een gemeente brede aanpak, is het daarom van belang om onze aanpak ook te richten op:

- Woningeigenaren met energielabel D of lager of minimaal twee niet-geïsoleerde bouwdelen
- Woningeigenaren van vrijstaande woningen en twee-onder-een-kapwoningen
- Woningeigenaren die kampen met energiearmoede
- Woningeigenaren van monumentale woningen

Dat betekent niet dat de rest van de woningeigenaren en huurders buiten het plan vallen. Voor alle inwoners is een algemeen plan. De drie groepen die hierboven zijn genoemd behoeven extra aandacht en daarom is er in de uitvoering voor hun – naast het algemene plan – een aparte aanpak. De uitvoering van het plan verschilt per doelgroep. De woningeigenaren van vrijstaande woningen en twee-onder-een-kapwoningen willen we activeren om aan de slag te gaan. Dit willen we doen door het delen van informatie en adviezen. De groep woningeigenaren met energiearmoede willen we ook ondersteunen met adviezen, maar ook door hen financieel tegemoet te komen in de uitvoering van de adviezen. De groep monumenteigenaren willen we informeren over de mogelijkheden die er zijn voor verduurzaming van monumenten en er wordt gekeken naar de mogelijkheden om wetgeving met betrekking tot de uitvoering te vereenvoudigen. In paragraaf 2.3 wordt uitgelegd hoe dat wordt vormgegeven.

1.7 Samenhang andere plannen

In paragraaf 1.2 is al de samenhang van dit plan en de kernplannen van warmte besproken. Maar er zijn nog andere plannen die overlappen met dit plan. Dat gaat om de plannen rondom energiearmoede. In 2022 heeft de gemeente rijks gelden ontvangen om dit probleem aan te pakken. In dit kader zijn twee pilots uitgerold waarbij de doelgroep werd geholpen met advies en kleine energiebesparende producten. In 2023 wordt de rest van de doelgroep in de gemeente benaderd met de aanpak 'Energievitaal' van de ESR. Het doel van deze aanpak komt overeen met de eerste stap, die in het volgende hoofdstuk wordt besproken.

Daarnaast heeft gemeenteraad het amendement 'Bestaanszekerheid' aangenomen. Hierin zijn extra gelden gereserveerd voor onder andere het stimuleren van isolatie bij woningeigenaren die kampen met energiearmoede problematiek. De uitvoering van dit amendement is in dit plan meegenomen,

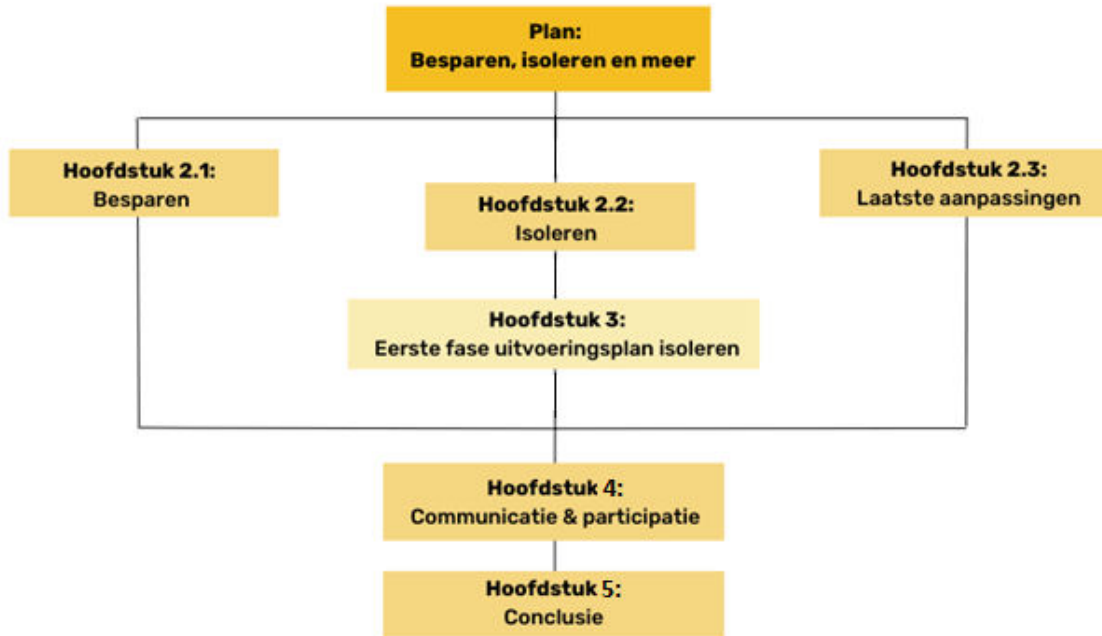
---

¹ Verenigingen en maatschappelijke organisaties konden in december 2022 subsidie aanvragen ter compensatie van de energierekening. In 2023 is een plan gemaakt om hen te ondersteunen bij verduurzaming. Voor ondernemers wordt een regionaal expertisecentrum opgericht. Voor maatschappelijk vastgoed wordt besluitvorming over de toekomst afgewacht. Niet al het maatschappelijk vastgoed is eigendom van de gemeente. Ook hoe met dit vastgoed moet worden omgegaan, moet nog over worden besloten.

maar is in een apart collegevoorstel opgenomen. De reden daarvoor is dat het amendement ook betrekking heeft op andere onderwerpen.

In samenhang met het amendement wordt ook een aanvraag worden gedaan bij het Nationaal Isolatieprogramma. Dit is een meerjarig programma van het Rijk met als doel het uit faseren van slecht geïsoleerde woningen (energielabels E, F en G). In hoofdstuk twee is hier meer over beschreven.

1.8 Indeling

2. De stappen naar aardgasvrij-gereed

Om het doel aardgasvrij en energieneutraal in 2050 te bereiken, zijn in veel gevallen tussenstappen nodig. Dit komt doordat veel woningen het juiste isolatieniveau nog niet hebben bereikt en nog niet de juiste aanpassingen hebben gedaan voor een aardgasvrije warmtebron. Zonder deze tussenstappen levert de effectiviteit van een aardgasvrije warmtebron zowel financieel als praktisch niet de gewenste resultaten. Daarnaast zorgt de stapsgewijze aanpak voor spreiding van de kosten voor zowel de gemeente als de inwoner in de transitie naar aardgasvrij. Ook biedt het tijd om inwoners bij de transitie te betrekken.

De stappen zijn:

Belangrijk is om de volgorde van deze stappen enigszins aan te houden, met name gelet op de laatste twee stappen. Dit betekent voor de uitvoering dat de focus in de periode 2023-2025 in eerste instantie wordt gelegd op besparen en isoleren. Die keuze is gemaakt omdat ook het Rijk deze stappen geprioriteerd heeft. In dit plan worden alle drie de stappen besproken, maar het uitvoeringsplan (paragraaf 2.3) richt zich op de tweede stap. De eerste stap is namelijk al in uitvoering, zoals hierna verder te lezen is. Wat betreft de laatste stap zijn er nog veel ontwikkelingen waardoor de laatste stap nog aan verandering onderhevig is. Hierdoor is het opstellen van een uitvoeringsplan voor de laatste stap voorbarig. Hieronder zijn de stappen toegelicht en wat de huidige stand van zaken is, zowel landelijk als gemeentelijk.

2.1 Stap 1: Energie besparen met kleine aanpassingen

De meest duurzame energie is de energie die niet gebruikt wordt. Besparen op energieverbruik door middel van gedragsmaatregelen en kleine energiebesparende maatregelen is een laagdrempelige eerste stap in de transitie naar aardgasvrij-gereed. De middelen kunnen in de vorm zijn van advies over het gedrag van de inwoner met betrekking tot het gebruik van energie. Denk hierbij aan de verwarming een graad lager, korter douchen, volle wasmachine draaien. Maar ook kan de inwoner met kleine energiebesparende producten het verbruik verminderen, zoals LED lampen of radiatorfolie. Deze stap is relatief eenvoudig te zetten, omdat elke inwoner het gelijk kan toepassen en het geen grote investeringen vraagt van de inwoner. Daarnaast kan het – afhankelijk van het gedrag en de woning – ook al een behoorlijke positieve impact maken op de energierekening.

Wat speelt er al op dit gebied?

In het kader van energie besparen is de Rijksoverheid in april 2022 een landelijke actie gestart: 'Zet de knop om'. Deze campagne is via landelijke media verspreid en richt zich op bewust maken en het geven van adviezen over kleine gedrags- en woningaanpassingen.

Daaraan vooraf ontvingen gemeenten al verschillende subsidies van het Rijk om huishoudens te helpen met kleine energiebesparende maatregelen: de RRE en de RREW. Deze projecten zijn inmiddels al afgerond. In 2022 heeft elke gemeente ook rijks gelden ontvangen om huishoudens met energiearmoede problematiek te ondersteunen, zoals in paragraaf 1.7 ook al even benoemd. Met deze gelden is onder andere in september 2022 de pilot in Ingen uitgevoerd. Dit project is in lijn met de eerste stap 'besparen met kleine aanpassingen'. De pilot had als doelgroep de huurders van woningcorporatie Thius. Daarnaast is met deze gelden een tweede pilot in oktober 2022 gestart in Beusichem en Zoelmond: het E-Team. Vrijwilligers uit de buurt hielpen inwoners met lage inkomens bij het aanbrengen van kleine energiebesparende producten. Vanwege het lokale karakter van de aanpak, was aanvankelijk gekozen om de pilot met het E-Team in de andere kernen uit te breiden. Er waren echter te weinig aanmeldingen voor vrijwilligers, waardoor uiteindelijk gekozen is voor de pilot Ingen. In 2023 is de pilot Ingen uitgebreid naar 'Energievitaal' en in de andere kernen worden uitgerold. Woningeigenaren worden dan ook benaderd.

Het is voor alle inwoners van de gemeente doorlopend mogelijk om een afspraak te maken met een energiecoach van het Energieloket. De energiecoach geeft bewoners advies over energiebesparende maatregelen met betrekking tot gedrag en kleine aanpassingen in de woning.

2.2 Stap 2: Isoleren

De woningen binnen de gemeente dienen dusdanig geïsoleerd te zijn dat een duurzame warmtevoorziening kan worden aangesloten. Dat betekent dat de woningen met een slechte energetische status moeten worden geïsoleerd door middel van grote maatregelen. Isoleren door middel van grote maatregelen is dan ook de volgende stap. Dat zijn de volgende isolatiemaatregelen:

- Muurisolatie
- Isolatieglas
- Dakisolatie
- Vloer- of bodemisolatie

Isoleren is een maatregel waar inwoners hoe dan ook voordeel uit halen. Dat houdt in dat het een investering is die zich direct terugbetaalt. Daarnaast is bij de meeste duurzame warmtevoorzieningen een geïsoleerd huis essentieel voor de effectiviteit van de warmtevoorziening. Voor de duurzame warmtevoorziening die ook bij hoge temperatuur werkt, is isoleren alsnog een goed idee omdat de warmtevoorziening dan minder hard hoeft te werken.

Wat speelt er al op dit gebied?

De Rijksoverheid heeft in dit kader het 'Nationaal isolatieprogramma' (NIP) opgezet. Dit is een meerjarig programma met als doel het uit faseren van slecht geïsoleerde woningen (energielabels E, F en G). Vanuit het NIP heeft de gemeente in 2022 – samen gevoegd met de gelden voor energiearmoede – € 285.000 ontvangen. In 2023 kunnen gemeentes een nieuwe aanvraag doen bij het NIP voor meer financiële middelen. Dit wordt in hoofdstuk 3 besproken.

Daarnaast biedt de Rijksoverheid de ISDE subsidie aan om isolatiemaatregelen te kunnen bekostigen. En het Nationaal Warmtefonds biedt een Energiebespaarlening aan tegen aantrekkelijke voorwaarden. Voor particuliere verhuurders is wettelijk bepaald dat vanaf 2030 ze geen woningen meer mogen verhuren met energielabel E, F of G. Om deze groep tegemoet te komen, bestaat de Subsidieregeling Verduurzaming en Onderhoud Huurwoningen. Per woning kunnen verhuurders maximaal € 6000 subsidie krijgen voor energieadvies en het uitvoeren van maatregelen. Voor VvE's is de Subsidieregeling Energiebesparing Eigen Huis (SEEH) mogelijk. VvE's kunnen een subsidie aanvragen voor een energieadvies. Voor het uitvoeren van de mogelijkheden kan worden aangehaakt op landelijke voorzieningen zoals de Energiebespaarlening en de ISDE subsidie.

Vanuit de gemeente zijn er tot dusver nog geen initiatieven geweest om inwoners te ondersteunen bij het isoleren van hun woning. Met het uitvoeringsplan, dat in het volgende hoofdstuk te lezen is, worden de eerste stappen hiervoor gezet. Daarnaast heeft gemeenteraad het amendement 'Bestaanszekerheid' aangenomen, zoals in de inleiding genoemd. Hierin zijn extra gelden gereserveerd voor het stimuleren van isolatie bij woningeigenaren die kampen met energiearmoede problematiek.

2.3 Stap 3: Laatste aanpassingen naar aardgasvrij-gereed

Wanneer de woningen goed genoeg geïsoleerd zijn, kan de laatste stap naar aardgasvrij-gereed gezet worden. Deze laatste stap is lastig. Dat komt door meerdere factoren. Zo is niet elke maatregel een no regret-maatregel (een maatregel waar de investering zich direct terugbetaald). Daardoor kan weerstand ontstaan bij het uitvoeren van bepaalde maatregelen, het is immers niet zeker of dat aansluit op de toekomstige warmtevoorziening. Daarnaast kost ook dit veel geld. Als een woning aanvankelijk energielabel G had en alle isolatiemaatregelen zijn uitgevoerd, kan dat al een flinke investering zijn. Om dan ook te moeten investeren in stap 3 kan voor veel mensen problematisch zijn. Toch en ook juist daarom is het van belang dat de laatste stap wordt gestimuleerd door onder andere de gemeente. Een juiste informatievoorziening en eventuele subsidies kunnen inwoners stimuleren om toch de laatste stap te nemen.

Het verschilt per woning wat daar voor nodig is. Bij dichtbebouwde omgeving kan bijvoorbeeld een warmtenet worden aangesloten. En in het buitengebied licht vaak een warmtepomp meer voor de hand. De laatste stap voor een woning die aardgasvrij-gereed is, is om de woning qua installaties en leidingen klaar te maken voor deze duurzame warmtevoorziening. Dat kunnen onder andere de volgende aanpassingen zijn:

- Ventilatiesysteem
- LTV-radiatoren of vloerverwarming

- Elektrische kookplaat
- Zonneboiler
- Hybride warmtepomp
- Zonnepanelen

Wat speelt er al op dit gebied?

Op dit moment is op landelijk niveau voor de (hybride) warmtepomp en zonneboiler subsidie beschikbaar: de ISDE subsidie. Voor de aanschaf van zonnepanelen is de btw afgeschaft.

Vanuit de gemeente zijn in 2023 een 'Zon op dak' plan gemaakt. Daarbij zijn er actielijnen opgesteld om de aanschaf van zonnepanelen te stimuleren, met als doel om in 2025 het aantal zonnepanelen op daken te hebben verdubbeld ten opzichte van 2023. Daarnaast organiseren de WoonWijzerWinkel en eCoBuren af en toe een inkoopactie voor onder andere zonnepanelen.

Deze laatste stap wordt in dit plan enkel aangestipt. Een uitvoeringsplan voor deze stap zal pas worden ontwikkeld wanneer het uitvoeringsplan van de eerste twee stappen (zie volgend hoofdstuk) in gang is gezet. Dat is omdat veel woningen in de gemeente nog eerst de eerste twee stappen moeten zetten. Daarnaast is de laatste stap ook sterk afhankelijk van de duurzame warmtevoorziening die gaat worden aangelegd. Voor de meeste woningen moet dit laatste daarom eerst duidelijk worden, voordat de laatste aanpassingen kunnen worden gedaan.

3. Eerste fase uitvoeringsplan voor isoleren 2023-2025

Het doel is om in 2040 het energieverbruik in de bestaande woningbouw te hebben gereduceerd met 30%, ten opzichte van 2021. Dat betekent dat we zeventien jaar hebben om dit doel te bereiken. Vanwege veel onzekere factoren (geldstromen, nieuwe technische ontwikkelingen, maatschappelijke veranderingen, etc.) is het ongunstig om een uitvoeringsplan vast te leggen voor de komende zeventien jaar. Daarom wordt de uitvoering in fases opgedeeld. De eerste fase loopt tot 2025. Het onderstaande plan wordt dan uitgevoerd. Tijdens de uitvoering wordt meerdere keren de (tussen)resultaten geëvalueerd. Aan de hand van deze evaluaties wordt bepaald of de huidige uitvoeringsplannen kunnen worden doorgezet of dat een nieuw uitvoeringsplan nodig is. Met onderstaand uitvoeringsplan willen we voor iedereen ondersteuning kunnen bieden, om op deze wijze grote slagen te kunnen maken om het doel te behalen. Deze uitvoering is gericht op de eerder beschreven doelgroepen. In een volgende fase kan gedacht worden aan bijvoorbeeld een meer wijkgerichte aanpak. In bijlage 9 zijn voorbeelden van andere uitvoeringsmogelijkheden gegeven.

3.1 Eerste fase uitvoeringsplan 'Stap 2: Isoleren'

In deze paragraaf is de eerste fase van het uitvoeringsplan voor isoleren beschreven. Deze stap gaat meerdere jaren duren. Bij de evaluatie en eventuele volgende fases bekijken we of deze aanpak voldoende is, of dat andere invalshoeken nodig zijn.

Dit zijn de vijf uitvoeringslijnen voor de eerste fase:

- Voor alle woningeigenaren in de gemeente wordt een collectieve inkoop actie voor isoleren georganiseerd. Iedereen kan zich aanmelden, maar de woningeigenaren die een nieuwbouwwoning hebben en/of energielabel A of B hebben worden niet actief benaderd. Dit is omdat deze woningen al goed genoeg geïsoleerd zijn. Er wordt een bedrijf gekozen die deze actie gaat organiseren en de inwoners benaderd. Een energieadviseur van dit bedrijf bespreekt met de bewoner de mogelijkheden en schrijft een advies met offertes. Ook selecteren zij voor de uitvoering (lokale of regionale) isolatiebedrijven. Deze partij ondersteunt de bewoner ook bij het verdere verloop van de werkzaamheden.

De voordelen van deze actie voor de bewoner zijn:

- De betrokken partijen worden zorgvuldig geselecteerd en daardoor betrouwbaar;
- Een energieadviseur helpt bij het bepalen van de technische mogelijkheden per woning;
- Scherpe tarieven;
- Ondersteuning gedurende het hele proces.

Doel: de groep die actief wordt benaderd bestaat uit circa 5000 huishoudens, hiervan neemt minstens 15-20% in elk geval één isolatiemaatregel.

- Voor woningeigenaren met energielabel D of lager of minimaal twee niet-geïsoleerde bouwdelen: via het eerder genoemde Nationaal Isolatieprogramma (NIP) gaat de gemeente via Energie Samen Rivierenland (ESR) samen met andere buurgemeentes een aanvraag doen. De gemeente ontvangt dan gelden vanuit het Rijk om de slechtst geïsoleerde woningen te verduurzamen. ESR gaat samen met de WoonWijzerWinkel (WWW) de uitvoering regionaal verzorgen. Uitgangspunt van de uitvoering is de complete ontzorging voor de woningeigenaar. ESR gaat maatwerkadvies aanbieden, maar ook ondersteuning bij financieringsmogelijkheden. Er zijn drie uitvoeringsroutes waar de woningeigenaar uit kan kiezen:

- De zelfredzamen: bewoners die enkel in contact willen komen met uitvoeringspartijen worden hierbij geholpen en kunnen subsidie voor de uitvoering krijgen.
- De doe-het-zelvers: bewoners die zelf aan de slag willen. Zij ontvangen vouchers om de materialen aan te kunnen schaffen. Achteraf vindt steekproefsgewijs een opleveringsschouw plaats.
- One-stop-shoppers: bewoners die energieadvies willen en begeleid willen worden bij de uitvoering krijgen de mogelijkheid van een gratis advies en aanvullende subsidie voor de uitvoering.

Deze uitvoering wordt gekoppeld aan de uitvoering van het amendement 'Bestaanszekerheid' (woningeigenaren die kampen met energiearmoede problematiek), zoals hieronder te lezen is. Voor de woningeigenaren die dus financieel moeilijk hebben, kan de subsidie worden verhoogd. Concrete subsidiebedragen worden met de ESR overlegd.

Doel: de groep die actief wordt benaderd bestaat uit circa 3000-4000 huishoudens, daarvan doet minstens 10-20% mee met deze actie.

- Ook woningeigenaren die kampen energiearmoede problematiek krijgen extra ondersteuning. Zoals in paragraaf 2.2 al was beschreven, is deze noodzaak ook vanuit de raad onderschreven in het amendement 'Bestaanszekerheid'. Voor deze woningeigenaren is een apart collegevoorstel geschreven ('Uitvoering amendement Bestaanszekerheid'). Dit wordt samengevoegd met de uitvoering van het NIP. Dat betekent dat ESR bij de uitvoering kijkt naar de financiële draagkracht van de woningeigenaar. Mocht dit een huishouden zijn die kampt met energiearmoede, dan wordt de isolatiesubsidie met de gelden van het amendement verhoogd. Dit wordt gekoppeld aan de budgetcoach mogelijkheden vanuit schuldhulpverlening. Dit is verder uitgewerkt in het collegevoorstel 'Uitvoering amendement Bestaanszekerheid'.
Doel: de groep die actief wordt benaderd bestaat uit circa 400 huishoudens, daarvan doet minstens 10-20% mee met deze actie.
- Aan woningeigenaren van vrijstaande en twee-onder-een-kapwoningen wordt extra aandacht besteed. Zoals in paragraaf 1.6 te lezen is, hebben deze type woningen namelijk een relatief hoog energieverbruik en valt daar dus veel te besparen. De buurten waar deze woningen het meest geconcentreerd zitten, worden per kern geselecteerd. In deze buurten is het van belang dat bewoners geactiveerd worden om actie te ondernemen. Naast de collectieve isolatieactie, wordt in deze wijken de WoonWijzerWagen ingezet. Inwoners kunnen in de wagen terecht bij een energieadviseur die antwoorden kan geven op hun energie gerelateerde vragen en kan verwijzen naar alle mogelijkheden die vanuit hen en de gemeente worden aangeboden. Daarnaast wordt elke keer als de WoonWijzerWagen ingezet in een kern 10 gratis uitgebreide energieadviezen aan huis worden weggegeven.
Doel: wanneer de WoonWijzerWagen in elke kern is geweest, zijn uiteindelijk 150 adviezen aan huis gegeven en minstens 10% van de circa 1500 woningeigenaren heeft advies ingewonnen bij de WoonWijzerWagen.
- Ten slotte is er ook extra aandacht voor woningeigenaren van monumentale woningen. In 2023 wordt een collegevoorstel ingediend om woningeigenaren te ondersteunen bij het verduurzamen van de woning. Een van die mogelijkheden is bijvoorbeeld om het mogelijk te maken om gratis energieadvies te krijgen van een adviseur die kennis heeft van de mogelijkheden van het verduurzamen van monumentale woningen. Daarnaast is ook een brief vanuit de gemeente naar het Rijk gegaan om ook ondersteuning te bieden bij de verduurzaming van monumenten. De gemeente heeft namelijk ook rijksmonumenten die aangepakt moeten worden.
Doel: minstens 15% van de circa 500 eigenaren van monumentale woningen hebben meegedaan met de acties die deze twee jaar worden opgezet om monumenten te verduurzamen.

De planning is om in de eerste helft van 2023 de uitvoering op te zetten. De uitvoering is gepland om na de zomer van 2023 van start te gaan.

3.2 Evaluatie

In maart 2024 wordt de uitvoering van het plan geëvalueerd. Deze eerste fase van het uitvoeringsplan loopt tot 2025. Dus het is belangrijk om in maart 2024 de vraag centraal te stellen: wordt met de huidige uitvoering op een effectieve manier de SMART-doelen bereikt? Tussendoor worden de resultaten gemonitord.

Om deze SMART-doelen te monitoren, wordt met de uitvoerende partijen afspraken gemaakt om de voortgang en resultaten vast te leggen en te delen.

De volgende drie punten zijn leidend om te kunnen beoordelen of de eerste fase van het uitvoeringsplan succesvol was en of de resultaten in lijn liggen met de doelen van de Warmtevisie Buren:

- Zijn de SMART-doelen bereikt?
- Zijn we een stap dichterbij het doel van de Warmtevisie Buren?
- Zijn er nieuwe ontwikkelingen die invloed hebben op het vervolg van de uitvoering?

Belangrijk is om gedurende het jaar bij te houden wat eventuele knelpunten zijn bij de uitvoering, de financiën die betrekking hebben op de uitvoering, ervaringen van de inwoners en eventuele veranderingen in regelgeving. De volgende aandachtspunten worden ook meegenomen tijdens de evaluatie:

- Inwoners gaan de komende jaren ook een slag maken met het opwekken van energie. Daarnaast gaat de gasreductie uiteindelijk hand in hand met een groeiende vraag naar elektriciteit, omdat bijvoorbeeld een cv-ketel wordt vervangen voor een warmtepomp en/of een elektrische auto met laadpaal wordt aangeschaft. Hoe de verhouding gasreductie en elektriciteit vermeerdering zich gaat ontwikkelen de komende jaren is moeilijk te voorspellen. Bij de evaluatie is het daarom goed om te onthouden dat dit een aandachtspunt kan zijn.
- Om het effect van het uitvoeringsplan te meten op energieverbruik moet ook gekeken worden naar de buitentemperatuur. Weersinvloeden zijn namelijk van invloed op het verbruik. In een strenge winter wordt meer gas verbruikt, maar dat heeft verder niets te maken met de mate waarin huizen geïsoleerd zijn. Om energieverbruik te corrigeren naar de steeds wisselende buitentemperatuur, worden graaddagen gehanteerd. Door te rekenen met graaddagen bij het vergelijken van gasverbruik kun de invloed van de wisselende buitentemperatuur worden geminimaliseerd. Dit wordt in de evaluatie meegenomen.
- Maatschappelijke crisissen, zoals het Coronavirus en de oorlog in Oekraïne, kunnen ook van invloed zijn op het gedrag van mensen met betrekking tot energieverbruik. Ook dit is een aandachtspunt bij de evaluatie van de resultaten.

Voor de evaluatie worden relevante partijen betrokken, zowel intern als extern. Aan de hand van de evaluatie wordt bepaald of en in hoeverre de uitvoering van het daaropvolgende jaar wordt aangepast.

3.3 Afhankelijkheidsfactoren

- De rol van de woningcorporaties is belangrijk omdat een groot deel van de woningen in hun bezit is. Zij moeten ook hun woningbezit verduurzamen. Het is daarom essentieel om per stap de woningcorporaties te betrekken. De woningcorporaties fungeren grotendeels onafhankelijk van de gemeente. Maar de huurders zijn tegelijkertijd ook inwoners van de gemeente. En daarnaast biedt samen optrekken in verduurzaming van woningen in bepaalde gevallen ook koppelkansen, bijvoorbeeld wanneer woningcorporaties woningen verkopen. De woningcorporaties gevestigd in de gemeente Buren zijn Kleurrijk Wonen en Thius. Met de woningcorporaties zijn prestatieafspraken gemaakt. In deze afspraken speelt duurzaamheid een rol. Per jaar wordt een jaarschijf met de woningcorporaties vastgesteld met concrete plannen. In de jaarschijf van 2023 is opgenomen dat de gemeente en de woningcorporaties samen optrekken in het versnellen van het verduurzamen van het woningcorporatiebezit. Naast de gemeentelijke afspraken hebben de woningcorporaties ook de afspraak met de overkoepelende organisatie Aedes om in 2026 een woningbezit te hebben met gemiddeld energielabel B. Met de woningcorporaties is besproken dat zij de uitvoering rondom de eerste stap (energie besparen met kleine maatregelen) grotendeels aan de gemeente overlaten. De reden hiervoor is dat de gemeente rijks gelden heeft ontvangen om inwoners met kleine maatregelen te ondersteunen. De tweede stap (isoleren) dienen zij echter zelf op te pakken, ook dit is met hen besproken. Woningcorporaties en de gemeente houden elkaar op de hoogte over projecten en de voortgang. De participatie van de woningcorporaties in deze warmtetransitie is essentieel om de doelen van de Warmtevisie Buren te behalen. Woningcorporaties bezitten namelijk een wezenlijk aandeel van het woningbezit in de gemeente. Daarom is het belangrijk om gezamenlijk op te trekken.
- Door de transitie van gas naar elektriciteit krijgt het elektriciteitsnet het zwaar te verduren. Op verschillende plekken in Nederland is er onvoldoende netcapaciteit om te leveren en terug te leveren. Dit probleem wordt alleen maar groter. Aan oplossingen wordt op verschillende niveaus gewerkt (regionaal en nationaal). Lokaal zijn de mogelijkheden beperkt als het gaat om opslag. De mogelijkheden om als particulier elektriciteit op te kunnen slaan, worden wel in de gaten gehouden aangezien er inmiddels veel aandacht is voor dit probleem. Bij het opzetten van projecten voor wat betreft de installaties, moet rekening worden gehouden met de huidige stand van zaken wat betreft netcongestie.

De capaciteit van het net is essentieel omdat de meeste duurzame warmtevoorzieningen elektrisch zijn. Netcongestie kan daardoor voor problemen zorgen bij de overstap naar aardgasvrij. Het is belangrijk om de ontwikkelingen rondom de netcapaciteit in de gaten te houden en zo nodig mee te nemen in toekomstige plannen.

- Op dit moment is de arbeidsmarkt erg krap. Dat raakt alle sectoren en dus ook de uitvoerende bedrijven zoals isolatiebedrijven. De uitvoeringskracht is beperkt. Vraag is of er voldoende vakmensen zijn die de adviezen en maatregelen als bedoeld in dit plan kunnen uitvoeren. De prijzen van de uitvoering stijgen mede daardoor en de wachtlijsten ook. Daarom is het goed om de drie eerder genoemde stappen niet tegelijk uit te voeren, om de activiteiten door de tijd heen te spreiden.

De beschikbaarheid van geschikte arbeidskrachten is essentieel om de uitvoering van dit plan in gang te zetten. Voor deze arbeidskrapte op de markt en voornamelijk in deze energietransitie is ook op landelijk niveau aandacht. Er wordt aan gewerkt om dit probleem te verhelpen. De uitvoerders van dit plan zijn op de hoogte van het probleem en zoeken daarom ook naar oplossingen, zoals het verbeteren van de scholing en de inzet van arbeidskrachten met een afstand tot de arbeidsmarkt.

- Het is belangrijk om bij de uitvoering van de stappen de kwaliteit van de dienstverlening en de uitvoering te bewaken. De kwaliteit met betrekking tot de eerste stap is relatief eenvoudig te beschermen, omdat het om kleine maatregelen gaat. Het gevaar van kwaliteitsvermindering en de gevolgen daarvan is groter bij de grotere maatregelen, zoals bij stap twee en drie. Dat is belangrijk om in acht te nemen omdat er een wildgroei is aan bedrijven, zowel gecertificeerde als niet-gecertificeerde bedrijven. Voor wat betreft stap 2 worden daarom voor zover mogelijk de landelijke isolatiewaardes aangehouden. Dit zijn dezelfde waardes als bij de ISDE subsidie worden gehanteerd. Bij de uitvoering van stap 2 wordt met de betrokken partijen dit overeengekomen, voor zover mogelijk. Deze kwaliteitsbewaking kunnen echter alleen gewaarborgd worden bij de acties die vanuit het plan worden uitgezet. Individuele keuzes van woningeigenaren buiten de acties om hebben we als gemeente nauwelijks invloed op. Door middel van juiste informatievoorziening kan de gemeente deze woningeigenaren hulpmiddelen geven, maar de uiteindelijk beslissing om met een bepaalde uitvoerder in zee te gaan ligt bij hun zelf.
- Rondom het isoleren van de woning is specifieke wetgeving van toepassing, zoals de Wet natuurbescherming. Deze wet bepaalt onder andere dat het verboden is om de verblijfplaatsen van beschermde diersoorten te verstoren of deze diersoorten te doden. De spouw is een plek waar beschermde diersoorten kunnen verblijven. De provincie Gelderland raadt aan om voor het isoleren dit te laten onderzoeken door een gespecialiseerd bureau. Als blijkt dat een van deze diersoorten in de spouw aanwezig is, dan is in de meeste gevallen een ontheffing nodig. Vanuit het Rijk en de provincie wordt op dit moment onderzocht hoe deze procedure te vergemakkelijken is. Wanneer er nieuwe ontwikkelingen zijn, wordt dit zowel intern als extern gecommuniceerd en zo nodig wordt de uitvoering daarop aangepast. Mogelijk kan ook de uitvoering van de werkzaamheden aangepast worden en is het mogelijk om natuurvriendelijk te isoleren. Naast de Wet natuurbescherming is er ook veel regelgeving specifiek voor monumenten waar rekening mee moet worden gehouden. Voor veel aanpassingen binnen en buiten de woning is dan ook een vergunning nodig. Zowel op gemeentelijk als op landelijk niveau wordt onderzocht hoe monumenteneigenaren hierin tegemoet kan worden gekomen.

4. Communicatie en participatie

De bestaande woningbouw moet klaargemaakt worden voor de overstap naar een duurzame warmtevoorziening. Daarvoor gaan we verschillende stappen zetten zoals beschreven in dit plan. Dit betekent dat inwoners ook zelf aan de slag moeten. Communicatie en participatie zijn essentieel om de gestelde doelen te halen.

Structurele verandering in verschillende situaties

Het gaat om een proces van meerdere jaren die een structurele verandering teweeg moet brengen. Deze verandering is naast een technische, ook een maatschappelijke gedragsverandering. Inwoners zullen in verschillende fases en situaties zitten en daardoor andere behoeften, vragen en bezwaren hebben. Dit vraagt daarom om verschillende communicatiestijlen en participatiemethoden. Bij de stappen, maar ook bij de verschillende situaties en inwoners. We werken verschillende campagnes en plannen uit.

We zetten hiernaast ook in op onze algemene communicatiemiddelen. Denk aan het gemeentenieuws, persberichten en -contacten en de sociale media. Ook informeren we actief de gemeenteraad over dit voorstel via een raadsinformatiebrief. Bij de uitvoering van de acties brengen we de gemeenteraad op de hoogte via het raadsjournaal.

Uitgangspunten communicatie

Onderstaande uitgangspunten zijn in alle stappen leidend. Deze sluiten aan bij communicatiestrategie duurzaamheid.

- We informeren, inspireren en stimuleren inwoners
- We werken samen en kerngericht, dichtbij inwoners
- We delen goede voorbeelden
- We vragen structureel en proactief aandacht voor deze transitie

Deze verandering heeft veel gevolgen voor inwoners. Daarom staan, zoals in de inleiding omschreven, een aantal voorwaarden centraal. Dat houdt het volgende in voor de communicatie:

→ Betaalbaar: iedereen kan meedoen

We laten zien dat deze verandering voor iedereen haalbaar en rendabel is. We geven handvatten en laten zien wat mogelijk is. Veel inwoners weten niet precies wat deze verandering voor hen betekent en maken zich zorgen om de gevolgen. Daarom zijn we duidelijk over wat de voor- en nadelen van een alternatief of maatregel zijn. We halen drempels en bezwaren weg door duidelijke informatie en het delen van ervaringen van anderen. Ook laten we de urgentie zien. Onze boodschap is consistent en helder, maar niet dwingend: we werken aan alternatieven om van het gas af te gaan. We vermijden in de externe communicatie de woorden 'warmtetransitie' en 'we moeten'.

→ Betrokken: samen aan de slag

Inwoners moeten de kans krijgen om mee te denken en te doen. Het moet tegelijkertijd duidelijk blijven dat de gemeente de regierol heeft. We maken duidelijk wanneer inwoners mee kunnen doen en denken, maar ook wanneer de keuzes al zijn gemaakt. Door de stappen concreet te maken, laten we de urgentie zien en ook dat inwoners zelf aan de slag kunnen. Als gemeente blijven we in contact met inwoners door vragen te stellen: Wat heeft u nodig? Wilt u meedoen? Hoe denkt u hierover? We laten zien dat andere inwoners of buurtgenoten ook meedoen.

Een eerste stap is hierin gemaakt bij het opstellen van dit plan. De Klankbordgroep warmte heeft advies gegeven op het doel en de doelgroepen. Ook hebben ze nog advies gegeven over het plan in zijn algemeenheid. Dit is verwerkt in het plan verwerkt.

We communiceren kerngericht. We betrekken de kernregisseurs en de belangenorganisaties en maken daarbij gebruik van de beschikbare lokale kanalen. Gezamenlijk komen we tot een communicatieplan per kern.

→ Betrouwbaar: zeggen wat je doet, doen wat je zegt

We zorgen dat het duidelijk is wat de gemeente wil, kan en nog van plan is. Het gaat dan om randvoorwaarden, mogelijkheden en garanties. We zijn consequent. Als het om tijdelijke oplossingen gaat of bepaalde stappen nog onduidelijk zijn, zijn we daar ook open en eerlijk over.

Herhaling, ervaringen en beeldmateriaal

Door herhaling zorgen we dat de boodschap blijft hangen. Deze herhaling komt ook terug in het beeldmateriaal dat we gebruiken. Beeldmateriaal speelt een belangrijke rol in deze transitie en kan zorgen voor duidelijkheid. Hierin zoeken we creatieve manieren van communicatie.

Evaluatie en leren

Dit is de eerste keer voor ons allemaal dat we deze verandering meemaken. Oefenen en kijken wat werkt qua communicatie is daarom nodig. Het is daarbij belangrijk dat we regelmatig evalueren en leren van de dingen die we doen rondom communicatie. Ook gaan we kijken naar wat buurgemeentes en voorbeeldprojecten doen. Zo komen we erachter wat wel en wat niet werkt.

5. Conclusie

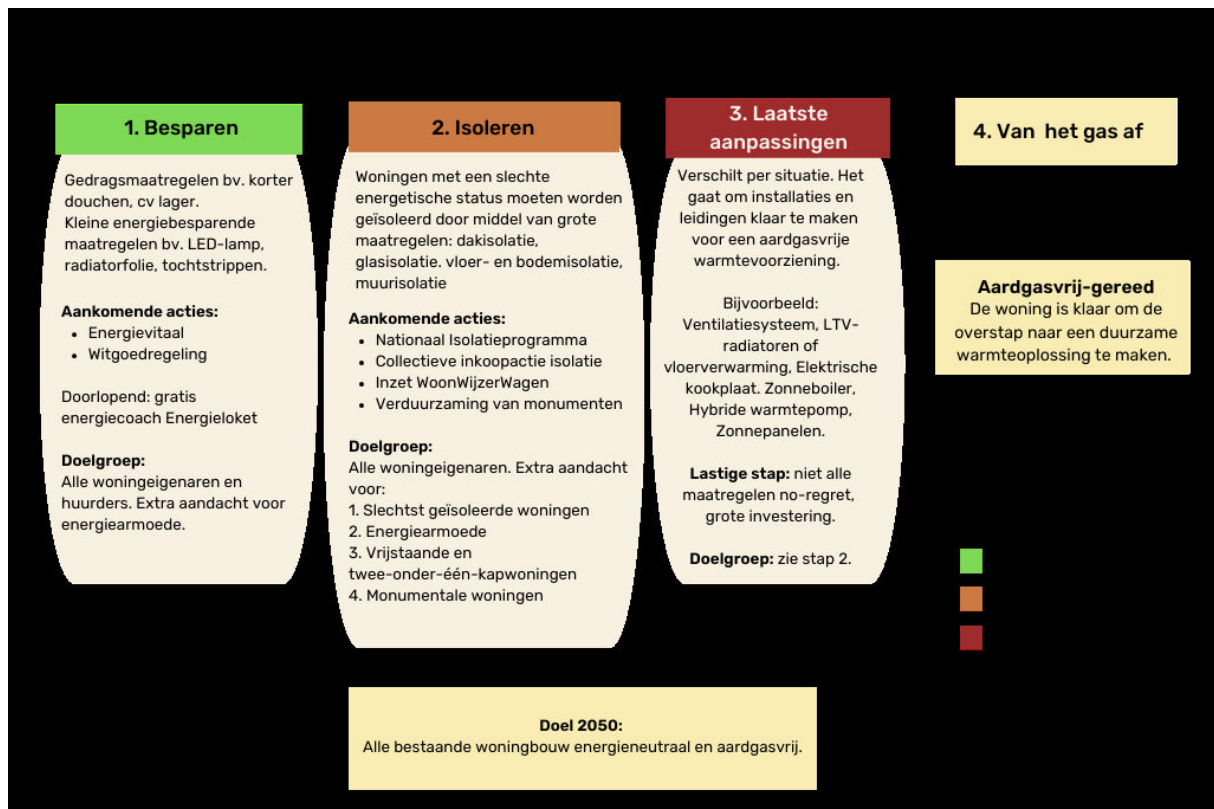
In dit plan is beschreven hoe we dit willen bereiken. Dat gaat stapsgewijs: eerst besparen met kleine aanpassingen, daarna isoleren en ten slotte worden de laatste aanpassingen gedaan om naar aardgasvrij-gereed te gaan.

De gemeente had in 2022 al de eerste projecten opgezet om de eerste stap in gang te zetten. Deze projecten worden in 2023 verder uitgerold.

Voor de tweede stap is in dit plan een eerste fase van uitvoering opgenomen. Deze uitvoering zal van 2023 tot 2025 lopen. Tussentijds wordt dit geëvalueerd en gekeken naar de mogelijkheden voor een volgende fase van uitvoering. De uitvoering wordt gefinancierd vanuit verschillende budgetten.

Voor de laatste stap naar aardgasvrij-gereed is vooralsnog enkel de kaders uiteengezet. Een uitvoeringsplan is op dit moment nog te vroeg. De komende jaren zullen de ontwikkelingen op dit gebied in de gaten worden gehouden.

De communicatie van het plan wordt afgestemd op de verschillende doelgroep en uitvoeringsplannen. Een kerngerichte benadering is hierbij ook belangrijk, ook wat betreft de kanalen die gebruikt worden. De raad wordt ook regelmatig geïnformeerd via het Raadsjournaal.

Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting op analyse doelgroepen

Dit plan is gericht op alle inwoners van gemeente Buren. Maar voor enkele groepen is extra ondersteuning nodig om het doel te bereiken. Om te achterhalen welke groepen dit zijn, is gekeken naar hoe bepaalde gegevens tot elkaar verhouden. Voor deze analyse is gebruik gemaakt van de volgende gegevens:

- Definitieve energielabels (zie voorbeeld in bijlage 2)
- Gasverbruik (zie voorbeeld in bijlage 3)
- Type woning
- Bouwjaar (zie voorbeeld in bijlage 4)
- Woningcorporatiebezit (zie voorbeeld in bijlage 5)

Door het samenvoegen van deze gegevens kunnen we de volgende conclusies trekken:

- Het type woning heeft grote invloed op het gasverbruik: een vrijstaande woning en twee-onder-een-kapwoning hebben over het algemeen veel meer dan gemiddeld gasverbruik in de gemeente Buren dan een rijtjeswoning of een appartement. Deze laatste twee typen woning hebben vaak een onder gemiddeld energieverbruik.
- Een woning met een goed energielabel kan nog steeds een bovengemiddeld gasverbruik hebben.² Dit speelt voornamelijk bij de vrijstaande woningen en twee-onder-een-kapwoningen. Aandachtspunt bij energielabels: slechts 45% van de woningen in gemeente Buren heeft een definitief energielabel. Van het merendeel is alleen een voorlopig label bekend (zie bijlage 6). Energielabels zijn daarom een factor om mee te nemen in samenhang met andere factoren, maar zijn niet doorslaggevend.
- Er is een relatie tussen het bouwjaar en het stroomverbruik bij de rijtjeswoningen en appartementen: een jong bouwjaar (vanaf 2000) betekent bij deze type woningen over het algemeen een lager gasverbruik. Het bouwjaar is nauwelijks van invloed op het gasverbruik bij vrijstaande woningen en twee-onder-een-kapwoningen. Een uitzondering geldt voor monumentale panden. Deze woningen hebben ongeacht het type vaak een hoog gasverbruik. Dit komt doordat het panden zijn met een oud bouwjaar en de fysieke status van de woning die daarmee gepaard gaat. In de gemeente Buren zijn er ongeveer 500 monumentale woningen (waarvan de helft gemeentelijk monument is).

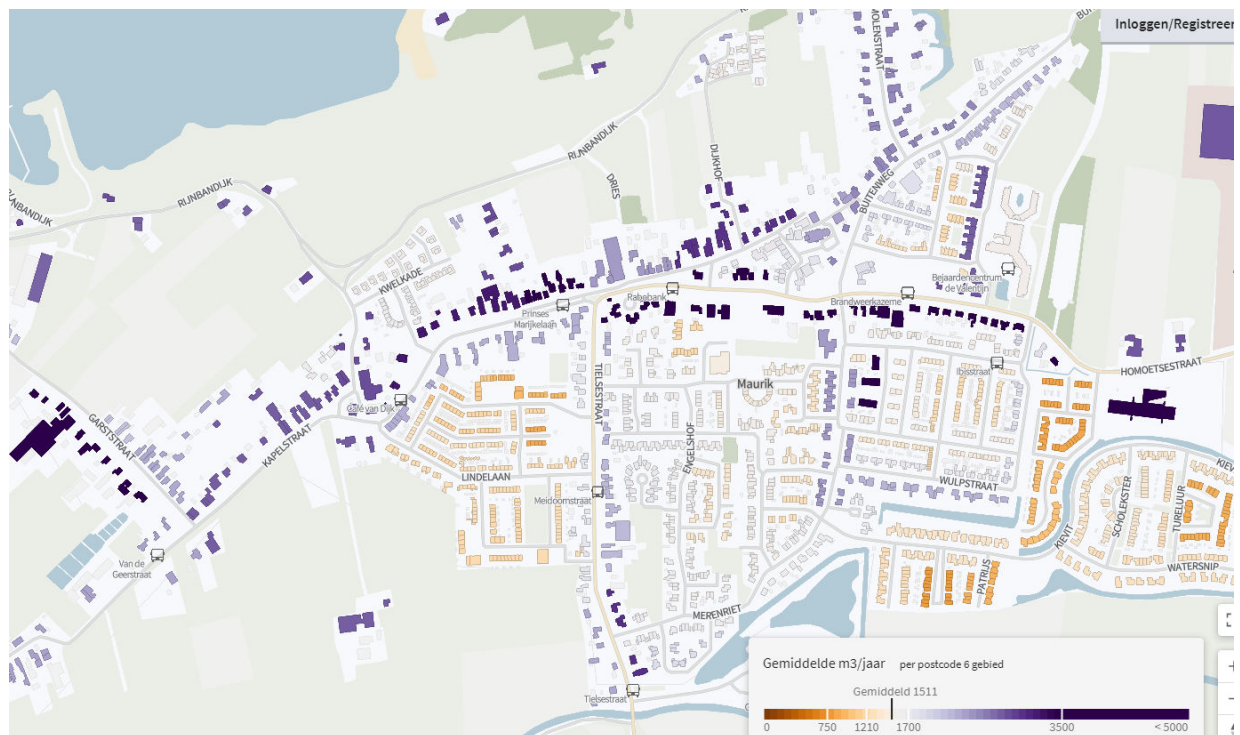
---

² Een goed energielabel is (nog) niet gedefinieerd door de Rijksoverheid. In het Klimaatakkoord is het volgende opgenomen: 'De verwachting is dat bestaande woningen met isolatie op schillabel B-niveau met de huidige radiatoren verwarmd kunnen worden als er warmte van circa 70 °C geleverd wordt.' Voor dit plan is een goed energielabel gedefinieerd als minimaal energielabel B.

Bijlage 2: Energielabels 2022 in Maurik

Bijlage 3: Gemiddeld gasverbruik 2020 in Maurik

Bijlage 6: voorlopig energielabel

2.2 Energielabelverdeling

Elke woning krijgt sinds 2015 automatisch een voorlopig energielabel toegewezen. Dit is een grove schatting van de energieprestatie van de woning, gebaseerd op het bouwjaar en woningtype. Zie ook tabel 1. Op basis van deze systematiek, kregen 3,7 miljoen woningen een voorlopig energielabel E, F of G toegewezen.

Tabel 1: toewijzing voorlopig energielabel (bron: RVO)

	tot 1945	1946-1964	1965-1974	1975-1982	1983-1987	1988-1991	1992-1999	2000-2005	2006-2013	2014-later
Vrijstaand	G	F	D	C	C	B	B	B	A	A
2-onder-1kap	G	F	D	C	C	C	B	B	A	A
Hoekwoning	G	F	D	C	C	C	B	B	A	A
Tussenwoning	F	E	C	C	C	C	B	A	A	A
Appartement	G	E	E	B	C	C	C	B	A	A

Bijlage 7: Aanvullende uitvoeringsmogelijkheden voor 'Isoleren'

Als geld niet in de weg zou staan van een oplossing, dan is optimale ontzorging van de inwoner, zowel financieel als administratief, de beste optie. Wanneer bovenop de hierboven genoemde gelden nog meer vrijkomt, bijvoorbeeld van het Rijk, dan kunnen de volgende acties ook worden ingezet:

- Meer gratis energieadviezen van de WoonWijzerWinkel.
- De inwoner kan zich aanmelden om, naast de ISDE subsidie, nog een aanvullende gemeentelijke subsidie te krijgen, van ongeveer 10-20%. Samen met de ISDE subsidie wordt dan ongeveer de helft van de genomen isolatiemaatregelen gefinancierd. De inwoner kan ontzorgd worden door een ingehuurde instantie bij het doen van de aanvragen voor de subsidies. Uitvoering van de subsidieverhoging kan door een externe partij worden verzorgd. Zij bereiden op dit moment samen met gemeente Leiden een dergelijk project voor, waarbij zij ook de ontzorging van de subsidie aanvragen doen.
- In het kader van 'Aanpak energiearmoede' is het mogelijk voor de kwetsbare gezinnen een optie om de isolatiesubsidie te verhogen. Om de energetisch slechte woningen voor te laten gaan, kan gekozen worden voor een bouwjaar en/of WOZ-waarde grens bij de aanmelding.
- Zo mogelijk kan ervoor worden gekozen om collectieve inkoopacties structureel in te bedden in het uitvoerend beleid. Om woningeigenaren perspectief te kunnen bieden, is het mogelijk om een aanbesteding uit te zetten voor uitvoerende bedrijven zoals hiervoor genoemd (bijv. WWW of Susteen). Dit bedrijf kan dan de aankomende vier jaar de collectieve inkoopacties verzorgen. Zo kan een actie in het voorjaar en een actie in het najaar, voor vier jaar lang georganiseerd worden. De acties vooruit plannen heeft meerdere voordelen: woningeigenaren weten dat er een actie aan komt en hebben de tijd om daarvoor te sparen en het biedt de woningeigenaren duidelijkheid in wat gaat komen. Woningeigenaren die kampen met energiearmoede hebben daardoor meer tijd om zich financieel voor te bereiden op een dergelijke actie.
- Subsidie voor 'Doe-het-zelfinitiatieven'. Inwoners kunnen 20% subsidie krijgen op de materiaalkosten bij het zelf isoleren van de woning. Ook hier wordt gestimuleerd om in groepsverband te werken, dan wordt het percentage subsidie verhoogd. Op deze manier motiveren we meer inwoners om te verduurzamen. Voorbeeld is gemeente Steenwijkerland.
- Gemeente Culemborg is de actie 'Minder op de meter' gestart. Buren kunnen zich gezamenlijk aanmelden voor een stappenplan op maat voor het verduurzamen van hun woningen. De energiecoöperatie Vrijstad Energie begeleidt de woningeigenaren met de eventuele uitvoering hiervan.